

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"(3797 sayılı) Yasanın "Taşra Teşkilatı" başlıklı 53. maddesinde;

Bakanlık, Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun, Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameler ve İl İdaresi Kanunu hükümlerine uygun olarak taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.

Her ilde ve ilçede bir milli eğitim müdürlüğü bulunur, ilçe milli eğitim müdürlükleri görev ve hizmetleri yürütürken, il milli eğitim müdürlüklerine karşı da sorumludur, il ve ilçelerin sosyal ve ekonomik gelişme durumları, nüfusları ve öğrenci sayıları gözönünde bulundurularak bu müdürlükler farklı tip ve statülerde kurulabilir ve farklı yetkiler verebilir. İş durumuna ve ihtiyaca göre Bakanlık ana hizmet birimleri, milli eğitim müdürlüklerine bağlı olarak ayrı il ve ilçe birimleri de kurabilir.

(Ek:3.4.1998 - 4359/9 md.) İl Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde ilköğretim Müfettişleri Başkanlığı oluşturulur. İlköğretim Müfettişleri en az dört yıl süreli yüksek öğrenimli öğretmenler arasından yarışma sınavı ile yardımcı olarak mesleğe alınırlar. Bu görevde üç yıllık yetiştirme dönemini takiben yapılacak yeterlik sınavını başaranlar ilköğretim müfettişi kadrolarına atanırlar, ilköğretim müfettişlerinin ve yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulü, nitelikleri, yetiştirme şekil ve atanmalarına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir, kuralına yer verilmiştir.

Anayasa'nın 128. maddesinde, "Devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.

Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları kanunla özel olarak düzenlenir." denilmektedir.

Anayasanın anılan hükmüne göre, kamu hizmetlerini yürüten memurlar ve diğer kamu görevlilerinin örgütlenme ve faaliyet alanlarının, hangi hizmetlerin kimlerce yürütüleceğinin ve personel rejimine ilişkin temel ilke ve esasların yasayla düzenlenmesi Anayasal bir zorunluluktur. Yasama organı, belirtilen konularda, temel ilke ve esasları koyup, konunun çerçevesini çizdikten sonra, sınırlı ve belirli konuları, ölçütlerini belirlemek suretiyle idarenin düzenlenmesine bırakabilir.

3797 sayılı, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 27. maddesinde Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin görev ve yetkileri belirlenmiş olmasına karşın 53. maddesinin 3. fıkrasında; İl Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde oluşturulan ilköğretim müfettişlerinin nitelikleri ve göreve alınma usullerine ilişkin çerçeve düzenlemeye yer verilirken, ilköğretim müfettişlerinin ve yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarının

düzenlemesi herhangi bir çerçeve çizilmeksizin, temel ilke ve esaslar konulmaksızın, yönetmeliğe bırakılmıştır.

3797 sayılı Yasa ile verilen yetki uyarınca hazırlanan ve dava konusu işlem tarihinde yürürlükte bulunan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinin 6. Bölümünde Müfettiş ve Müfettiş Yardımcılarının Görev Alanları, Yetkileri, Görev Emirleri ve İkamet Merkezleri düzenlenmiş bu bölüm altında yer alan; "görev alanları" başlıklı 42. madde de; Müfettiş ve müfettiş yardımcılarının, rehberlik ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma hizmetlerine yönelik olarak;

- a) İlköğretim okulları,
- b) Yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar,
- c) Özel eğitime muhtaç çocuklar için açılmış okullar ve sınıflar,
- d) Okul öncesi eğitim kurumları, uygulama sınıfları ile tamamlayıcı sınıflar ve kurslar,
- e) Halk eğitim merkezi ve akşam sanat okulları ile bunlara bağlı kurslar,
- f) Çıraklık eğitim merkezleri,
- g) Eğitim araçları ve donatım merkezi ve akşam sanat okulu müdürlükleri,
- h) Rehberlik ve araştırma merkezlerinde ve akşam sanat okulu müdürlükleri,
- i) Öğretmenevi ve akşam sanat okulları, öğretmenevi, lokalleri ve sosyal tesisleri,
- k) Sağlık eğitim merkezleri,
- l) Hizmetiçi Eğitim Enstitüleri ve Akşam Sanat Okulları ile Hizmetiçi Eğitim Merkezleri,
- m) Spor ve izcilik eğitim tesisleri,
- n) Gençlik ve izcilik eğitim tesisleri,
- o) Öğrencileri yetiştirme ve sınavlara hazırlama kursları,
- p) Özel öğretim kurumlarına bağlı, dersane ve okulları ile her türlü özel yaygın eğitim kursları,
- r) Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an kursları,
- s) Dernek ve vakıflarca açılan ve Bakanlığın denetimi ve gözetimi altında bulunan gerçek ve tüzel (şirket) kişilere ait öğrenci yurtları,
- t) Valilikçe denetimi uygun görülen diğer okul ve kurumlar,

görev alanlarını oluşturur, düzenlemesine yer verilmiş ve "müfettişlerin görev ve yetkileri" başlıklı 43. maddesinin "soruşturma" yan başlığı altındaki d/1 bendinde; il idaresi

Kanunu hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri gereğince resmi ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmak, d/8 bendinde de; soruşturmalarda, muhbir, şikayetçi, sanık ve tanıkların celbi ve dinlenmesi gibi soruşturmanın gerektirdiği her türlü işlemlerin yerine getirilmesinde "Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat" ile "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" hükümlerine göre hareket etmek, müfettişin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Bakılan davada; Danıştay İkinci Dairesince, belirtilen düzenlemelere ve ayrıca 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 9. maddesinin (D) bendi ile 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 2, 3 ve 5. maddelerine dayanılarak, Anadolu Lisesinde görev yapan yönetici ve eğitimci konumundaki personelin işledikleri suçlar nedeniyle, denetim konusunda uzmanlaşmış ilköğretim müfettişlerinin statüleri bakımından soruşturma ya da inceleme yapabileceklerine karar verilmiştir. Daire söz konusu kararında ayrıca, lise öğretmenlerinin, branşlarındaki yeterliklerinin tespiti ve bu konuyla ilgili olarak yapılacak soruşturmalarda, branşlara yönelik ayrı bir uzmanlık bilgisini gerektirdiği gözönüne alındığında, branş yeterliliğinin tespiti ve soruşturulmasının, ilköğretim müfettişlerinin denetim alanının dışında tutulacağını da belirtmiştir. Görüldüğü üzere, ilköğretim müfettişlerinin 3797 sayılı Yasada görev ve yetkileri ile ilgili açık bir kural öngörülmemiş olması nedeniyle, Daire de söz konusu kararında ilköğretim müfettişlerinin görev ve yetkilerini yorum yoluyla belirlemek zorunda kalmıştır.

İdare Hukuku açısından yetki; kişileri, eşitlik kuralını, temel hak ve hürriyetleri kamusal para ve malları doğrudan ilgilendiren ve kamu gücü kullanımının aracı olan idari işlemin, idari teşkilat içerisindeki herkes tarafından değil, yalnızca Anayasa ve kanunlarla idare adına açıklama yetkisine sahip kılınmış kişilerce, yani hukuk kurallarıyla belirlenmiş ve sınırlanmış idari makamlar tarafından yapılabilme yeteneği olup, idare hukukunda yetki kamu düzenine ilişkin bulunmaktadır.

Özel hukuk işlemlerinden farklı olarak, İdare hukukunda işlem yapmada, kamu görevlilerinin hak ve fiil ehliyetine sahip olmaları yanında, ayrıca mevzuatça yetkilendirilmeleri gerekir. İdari işlem tesis eden kişiler egemenlikten kaynaklanan devlet yetkisini (kamu gücünü) kullanmaktadırlar. Anayasanın 6. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesi gereğince, bir devlet yetkisi kullanmasında, yetkiyi kullananların kullandıkları yetkinin dayanağının Anayasa olması gerekmektedir. Aynı şekilde Anayasanın 123. maddesi uyarınca, "idare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir." Söz konusu anayasal düzenlemeler idare adına yetki kullanacakların kanunla belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. Yetki kuralları kişilere hukuki güvence sağlanması amacıyla İdare Hukukunda katı anlamda uygulanan kurallardan olup, kamu hukukunda ve idare hukukunda "yetkisizlik kural, yetkili olma istisnadır" ve bu istisna da yetkinin yasada gösterilen hallerde kullanılmasını ifade eder. Yetki kuralları yorum yoluyla genişletilemez. Yani idari makamlar yapacakları yorumla yetkili olmadıkları alanlarda kendilerini yetkili kılamazlar.

Bu durumda, Anayasaya aykırılığı ileri sürülen 3797 sayılı Yasanın 53. maddesinde; ilköğretim müfettişi ve yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarının temel ilke ve esasları konulup, çerçevesi çizilmeden ve sınırları gösterilmeden, Yönetmeliğe bırakılmasına ilişkin söz konusu düzenleme, Anayasa'nın 6. maddesinin 3., 123. maddesinin 1. ve 128. maddesinin 2. fıkrasına aykırı olduğu gibi, yasama yetkisinin devredilmesi sonucunu doğurması nedeniyle, Anayasanın 7. maddesine de aykırıdır. Öte yandan, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 9. maddesinin (D) bendinde yer alan; Valinin adli ve askeri teşkilat dışında kalan bütün Devlet daire, müessese ve işletmesini denetleyeceği, teftiş edeceği, yine 4483 sayılı Memurlar ve Diğer

Esas Sayısı : 2008/3
Karar Sayısı : 2009/44

Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 3. maddesinde yer verilen; ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Valinin soruşturma izni vermeye yetkili olduğu yolundaki düzenlemelerin, Yasa'da açıkça görev ve yetkileri belirtilmemiş olan ilköğretim müfettişlerinin Valinin görevlendirmesi halinde, yetkileri dahilinde olmayan kamu kurumlarında veya kamu görevlileri hakkında denetim yapabilmelerine olanak tanıdığından söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle... 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Yasanın 53. maddesinin 3. fıkrasının Anayasa'nın 7. ve 128. maddesinin 2. fıkrasına aykırı olduğu kanısına ulaşması nedeniyle, Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, bu kuralın Anayasaya aykırılığı, uygulanması durumunda giderilmesi güç ve olanaksız zararlar doğurabileceği gözetilerek esas hakkında karar verilinceye kadar yürürlüğünün durdurulmasının istenilmesine, dosyada bulunan belgelerin onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, 6.12.2007 günü... oyçokluğu ile karar verildi.""